

ภาวะสุขภาพและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในผู้สูงอายุ เขตสุขภาพที่ 3

นางสุนิษา ชัยแก้ว, ภัทรพร ม่วงแดง, พรทิพย์ รักคำมี
ศูนย์อนามัยที่ 3 นครสวรรค์

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสำรวจภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ของผู้สูงอายุ เขตสุขภาพที่ 3 และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในระดับเขตบริการสุขภาพ โดยทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่เขตบริการเขตสุขภาพที่ 3 ในช่วงเดือนมิถุนายน-สิงหาคม 2560 จำนวนทั้งสิ้น 2,371 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified three-stage sampling) สุ่มพื้นที่เก็บข้อมูลร้อยละ 40 ของจำนวนอำเภอทั้งหมดในแต่ละจังหวัด ใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์ได้แก่ เครื่องชั่งน้ำหนัก และเครื่องวัดความดันโลหิต สายวัดรอบเอว อุปกรณ์ตรวจฟันและใช้แบบสอบถามซึ่งประกอบไปด้วย 5 ประเด็นคือ ข้อมูลส่วนบุคคล การประเมินความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวัน (ADL) การมองเห็น ภาวะซึมเศร้า และพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์

ผลการวิจัยพบว่าผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาล ร้อยละ 25.1 นอกเขตเทศบาล ร้อยละ 74.9 (คิดเป็นอัตราส่วน 1:3) แบ่งช่วงอายุของผู้สูงอายุ ได้เป็น 3 ช่วงอายุ คือช่วงอายุ 60 – 69 ปี ร้อยละ 61.3 ช่วงอายุ 70 – 79 ปี ร้อยละ 30.2 ช่วงอายุ 80 ปีขึ้นไปร้อยละ 8.5 (คิดเป็นอัตราส่วน 7:4:1) เป็นเพศหญิง 1677 คน (ร้อยละ 62.7) เพศชาย 996 คน (ร้อยละ 37.3) โดยมีสัดส่วนเพศหญิงมากกว่าเพศชาย

เมื่อจัดกลุ่มผู้สูงอายุตามความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวัน (ADL) พบว่า กลุ่มติดสังคม จำนวน 2,651 คน (ร้อยละ 99.2) และกลุ่มที่มีภาวะพึ่งพิง จำนวน 22 คน (ร้อยละ 0.8) สถานภาพสมรส พบว่าส่วนใหญ่อยู่ด้วยกันเป็นคู่สูงถึงร้อยละ 62.9 รองลงมาเป็นสถานภาพหม้าย (คู่สมรสเสียชีวิต) ร้อยละ 26.3 การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุ พบว่า ร้อยละ 45.5 เข้าร่วมในกิจกรรมกลุ่มการเงินมากที่สุด รองลงมาเข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุ ร้อยละ 40.1 และส่วนใหญ่ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลมีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มการเงินมากกว่าการเข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุ สำหรับภาวะสุขภาพจากการตรวจร่างกายเบื้องต้นและสอบถามโรคประจำตัว พบว่า ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี ร้อยละ 83.7 โดยผู้สูงอายุมีโรคที่ประจำตัวอย่างน้อย 1 โรค คิดเป็นร้อยละ 69.3 โรคประจำตัวที่พบในผู้สูงอายุ มากที่สุดคือโรคความดันโลหิตสูง ร้อยละ 49.0 ไขมันในเส้นเลือดสูงร้อยละ 30.4 โรคเบาหวาน ร้อยละ 17.3 ตามลำดับ และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะสุขภาพกับการมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ พบว่า ผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัวมีโอกาสพบพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ผ่าน ทั้ง 5 ข้อ ได้มากกว่าผู้ที่ไม่มีโรคประจำตัว 1.27 เท่า (OR=1.27) 95 CI:1.07-1.51)

จากผลการวิจัยข้างต้น จึงควรพัฒนาแผนงานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ โดยการจัดทำ “ชุดความรู้” ที่ทำให้เกิด “ความตระหนักรู้ด้านพฤติกรรมสุขภาพ” เพื่อเพิ่มเสริมสร้างทักษะในการตัดสินใจต่อการปฏิบัติต่อตนเองอย่างเหมาะสม และสามารถถ่ายทอดไปยังผู้อื่นเพื่อให้มีสุขภาพที่ดีและลดปัจจัยเสี่ยงในการเป็นโรคเรื้อรัง

Health Status and Health Expectancy behavior in Elderly ; Regional Health 3

Nadsinee Chaikaeo M.Ed., Nattaporn muangdang M.S.C., Porntip Rakkammee M.A.

This qualitative research aims: 1) to survey health status and health expectancy behavior in elderly of regional health 3 2) to correlation analysis between health status and health expectancy behavior and 3) to propose of health promote plan and development of quality of elderly life in regional health area. The population were use 2,371 sample of sixty years old who are in health regional 3. And were use stratified three – stage sampling by collected of 40 percent of each district in each province. This research was done duration of June to August 2017. This research instrument is weight scale, pressure gauge, waist circumference, dental equipment, and questionnaire for collected of personal date, assessment of ADL, visual, depression, and health expectancy behavior.

The result of the study revealed that (1) the most of samples were in municipality area (25%), 60-69 years old (61.3%), and female (61.7%) (2) elderly group classified by ADL were social addicted group (99.2%), dependency group (0.8%) but most of them are married (62.9%), (3) they are interested in social activities about finance activities (45.5%) and most of them who live outside municipality area interested in finance activities, 83.7 percent of elderly people got annual health check up for one case , 69.3 percent found Hypertention and 49.0 percent found Hyperlipidimia and 30.4 percent found Diabetes mellitus (3) result of correlation analysis between health status and health expectancy behavior showed the elderly have Chronic Disease have a chance to good health expectancy behavior than the elderly that no Chronic Disease (OR=1.27) 95 CI:1.07-1.51)

The recommendation are health department should developing of health promotion of elderly by develop of knowledge based of awareness of health behavior.